

Төньяк – Көнбатыш район

9 класс. Кайбыч районы Борындык төп
гомуми белем бирү мәктәбенең
география укытучысы Ярхәмова
Минзилә Васыйл кызы.

Дәреснең максаты:

- Россиянең экономик районнары турында фикерләргә формалаштыруны дәвам итү.
- Төньяк – Көнбатыш районның составы, территориясенең размерлары, ЭГУны турында аңлату, халыкның, хезмәт ресурсларының үзенчәлекләрен ачыклау.
- Табигать шартларын, табигый ресурсларының байлыгын күрсәтү.
- **Дәрес планы:**
 - Регионның составы
 - Экономик-географик урыны
 - Табигый шартлары һәм ресурслары
 - Халкы һәм хезмәт ресурслары
 - Викторина

экономик – географик урынның план - характеристикасы

- Илнең дәүләт территориясендәге урыны (кырый, чик буге, үзәк)
- Күрше районнары, дәүләтләр
- Илнең ягулык – энергетика базаларына карата торышы
- Транспорт юлларына карата торышы
- Экономик – географик урынның районның экономикасы үсешенә йогынтысы

Политик-административ карта

Экономик-географик урыны

- Территория мәйданы –
197, 5 мең. кв. км.

Россия территориясенең 1,15%

Яр бие торышы , Балтик диңгезенең
Фин култыгы белән юыла.

Диңгез портлары: Санкт-Петербург,
Калининград, Выборг.

Диңгезгә чыгу юллары

Экономик-географик урыны

- Идел елгасына һәм Ак диңгезгә чыгу юллары бар.
- Чик буге торышы (Финляндия, Эстония, Латвия (Калининград өлкәсе Литва белән чиктәш), Белоруссия)

Экономик-географик урыны

- Экономик район территориясе аша тимер юллар һәм автомобиль юллары
- Тимер юллар һәм автомобиль юллары Санкт – Петербургтан барлык күрше районнарга төрле юнәлештә китәләр.

Тимер юллар Санкт – Петербургтан төрле юнәлештә КИТӘ

Т – Кб район үзөк металлургия базасына якын

Нәтижә:

Төньяк – Көнбатыш экономик районның
экономик – географик урыны һәрьяклап
уңайлы.

Карта белән эш:

Карталар буенча
(физик һәм экономик)

Төньяк – Көнбатышның табигать
шартларын һәм ресурс базасын
ачыкларга.

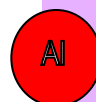
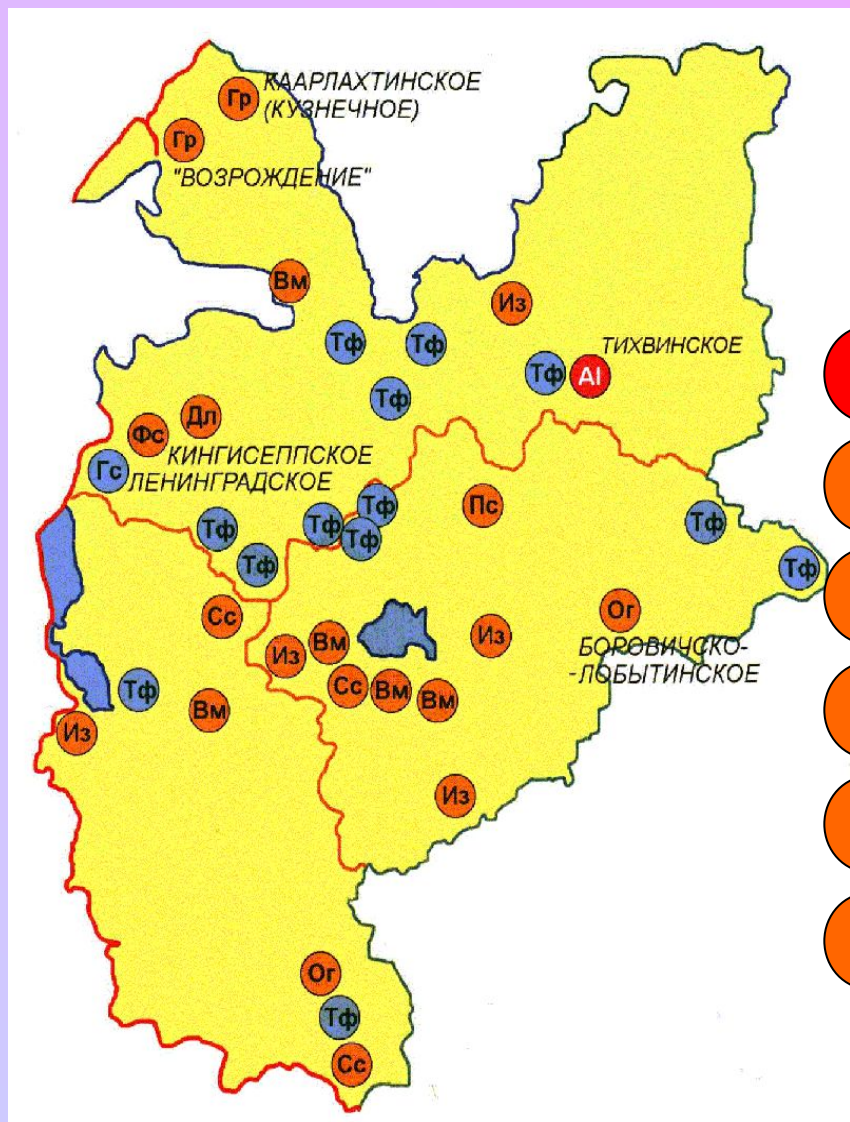
Табигать шартлары:

- Рус тигезлегенең төньяк – көнбатышында урнашкан.
- Диңгез буе бозлык рельефы.
- Уртача – континенталь климат.
- Артык дымлылык районы.
- Туфраклары аз уңдырышлы көлсу, кәсле – көлсу.

Табиғый ресурслары:

- Минераль
- Су
- Гидроэнергоресурслар
- Урман
- Авыл хужалыгы жирләре
- Рекреацион

Минераль ресурслар

Алюминиевые руды

Гранит

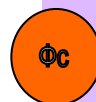
Минеральные воды

Известняки

Доломиты

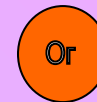
Фосфориты

Стекольный песок

Минеральное
строительное сырье

Огнеупорные глины

Торф

Горючие сланцы

Су ресурслары

- Зур елгалары: Нева, Нарва, Волхов, Свирь, Ловать, Мста
- Зур күлләре: Ладога, Псков, Чуд, Ильмень
- Нәтижә: Район су ресурсларына бай
- Гидроэнергетик ресурслар 11,5 млрд Квт*ч тәшкил итә.
- Гидроэнергоресурслар: Волхов, Свирь

Нәтижә: Гидроэнергоресурсларны файдалану тигезлек рельефы аркасында кыенлаша

Урман ресурслары

- Территориянең урманнар белән капланганлыгы – 30%.
- Урманнар күп яруслы.
- Үзагач запасы 200 млн. куб.метрдан артмый
- Урман массивлары промышленностьта файдаланудан алынган, чөнки алар сусаклагыч һәм рекреацион әһәмияткә ия.
- **Авыл хужалыгы җирләре.**
- Авыл хужалыгы җирләре аз сөрелгән һәм алар район территориясенең 18% ын алып тора.
- Авыл хужалыгы җирләрен файдалануның чикләнгән булуы җирләрнең бик сазламыклы булуы белән аңлатыла.

Рекреацион ресурслар

- Төньяк – Көнбатыш районның уникаль рекреацион ресурслары – архитектура һәм тарихи һәйкәлләре, табигый ландшафтлары – туризм һәм ял зоналары бар.
- Санкт-Петербург тирәсендә парк – сарай ансамбле челтәре, Пушкин тыюлыгы, музей – шәһәрләр - Новгород һәм Псков.

Төньяк – Көнбатыш районның Россия рекреациясендә өлеше

Нәтижә:

- Район табиғый ресурсларга артык бай түгел, табиғат шартлары авыл хужалыгы үсеше өчен аз яраклы.

Халкы

- Халык саны

Район	Халкы			
	Барысы, мең кеше.	Шәһәр халкы, мең кеше.	Авыл халкы, мең кеше.	Шәһәр халкының алып торган өлеше
Төньяк – Көнбатыш район	8052	6979	1073	86,7
г. Санкт-Петербург	4801	4801	-	100
Ленинград өлкәсе	1676	1107	569	66,1
Новгород өлкәсе	748	527	216	70,9
Псков өлкәсе	832	544	288	65,3
Калининград өлкәсе	932	726	206	77,9

Милли составы

Халык тыгызлыгы

Уртача тыгызлык:

44,27 кеше/кв. км.

Максималь тыгызлык:

76,9 кеше/кв. км.

Ленинград өлкәсе

Максималь тыгызлык:

15,3 кеше /кв. км.

Псков өлкәсе

13,6 кеше/кв. км.

Новгород өлкәсе

Халыкның таралып урнашууы

- Шәһәр халкы өлеше: **87 %** Шәһәрләр саны: **55**
- Зур шәһәрләре (100 меңнән артык кеше):
 - Санкт-Петербург - 4801 мең кеше
 - Великий Новгород – 674,1 мең кеше
 - Псков – 202,7 мең кеше
 - Великие Луки – 104,9 мең кеше
- **Халык тыгызлыгы**

Уртача тыгызлык: **44,27 кеше/кв. км.**

Максималь тыгызлык: **76,9 кеше/кв. км.**

Ленинград өлкәсе

Максималь тыгызлык: **15,3 кеше /кв. км.** Псков өлкәсе

13,6 кеше/кв. км. Новгород өлкәсе

Викторина

- Төньяк – Көнбатыш районның урнашуы...
 - Төньяк – Көнбатыш табигый ресурсларга ...
Төньяк – Көнбатышның халкының яртысы ... яши.
Районның халкы ...кеше,
шуннан ... кеше, ... яши.
Төньяк – Көнбатыш район составына нинди
өлкәләр керә?

Кулланылган әдәбият:

- В.П.Дронов, В.Я.Ром. География. Россиянең халкы һәм хужалыгы, 9 сыйныф. М.: “Дрофа”, 2008. Казан “Мәгариф” нәшрияте.
- Е. А.Жижина. Поурочные разработки по географии. Население и хозяйство России, 9 класс.М.: “ВАКО”, 2009.
- Интерактивное наглядное пособие. Европейский Север и Северо – Запад России. Социально – экономическая карта. М.: «Дрофа», 2006
- Библиотека электронных наглядных пособий. География 6 – 10 классы. Министерство образования РФ, ГУ РЦ ЭМТО, Республиканский мультимедиа центр, 2003.